

Bijlage

Verbeterplan Aanpak Dyslexie

Aanleiding

Leren lezen is voor veel kinderen een spannende, maar ook een prachtige ervaring. Het opent een wereld die tot dan toe onbekend was en stelt kinderen in staat om zich cognitief verder te ontwikkelen op school, en ver daarbuiten. Voor een deel van de kinderen is goed leren lezen echter niet vanzelfsprekend, omdat ze er moeite mee hebben. Dit kan ook leiden tot frustratie.

Het is de taak van het onderwijs om ook die kinderen te ondersteunen en ervoor te zorgen dat het leren lezen toch, ondanks de moeilijkheden, lukt. Heel vaak gaat dit goed. Maar voor een klein deel van de kinderen geldt dat, zelfs met hele goede ondersteuning op school, leren lezen niet lukt. Voor deze kinderen is zorg noodzakelijk. De behandelindicatie ernstige dyslexie (ED), waardoor kinderen toegang krijgen tot de vergoede dyslexiezorg uit de Jeugdwet en bijpassende hulp blijkt dan vaak de kinderen alsnog tot lezen te brengen.

In dit Verbeterplan wordt ingegaan op wat we van scholen verwachten en welke maatregelen wij nemen om ervoor te zorgen dat de lees- en spellingondersteuning op school verbetert en de samenwerking tussen het onderwijs en de ED-zorg wordt versterkt, zoals ook beschreven in de aanbevelingen van het onderzoeksrapport. Met als doel om alle kinderen de kans te bieden om goed te leren lezen, met passende ondersteuning en zorg als dat echt nodig is. Deze maatregelen zijn de afgelopen maanden met partijen in het dyslexieveld besproken. In dit plan staan maatregelen die hoofdzakelijk gelden voor het primair onderwijs. Desondanks is het ook belangrijk om het voortgezet onderwijs – en de overgang tussen het primair en het voortgezet onderwijs – hierin mee te nemen. Hieronder worden de maatregelen nader toegelicht, maar eerst schets ik u mede namens de minister van Primair en Voortgezet Onderwijs kort de context in enkele feiten en cijfers.

Achtergrond en cijfers

Ongeveer een kwart van de kinderen heeft om te leren lezen extra ondersteuning nodig in de klas.¹ Het is de taak van de school – ondersteund door het schoolbestuur en het samenwerkingsverband – om voor alle kinderen goed en passend lees- en spellingsonderwijs te bieden. Meestal lukt dat goed door de ondersteuning op drie niveaus (ON1 tot en met ON3)² te organiseren. Deze gestapelde ondersteuning bestaat uit: goed lees- en spellingsonderwijs in de klas (ON1), extra begeleiding in de klas (ON2) en specifieke interventies (ON3). Als de extra ondersteuning op niveau 3 niet tot nauwelijks effect heeft, dan wordt overgegaan tot ondersteuningsniveau 4. Ondersteuningsniveau 4 is diagnostiek en behandeling door een gespecialiseerde gedragswetenschapper op basis van de Jeugdwet. Dit wordt door gemeenten ingekocht bij dyslexiezorgaanbieders. Het gaat dan om leerlingen die te maken hebben met dusdanige hardnekkige lees- en spellingsproblematiek dat zij een ED-zorg nodig hebben om goed te kunnen leren lezen.

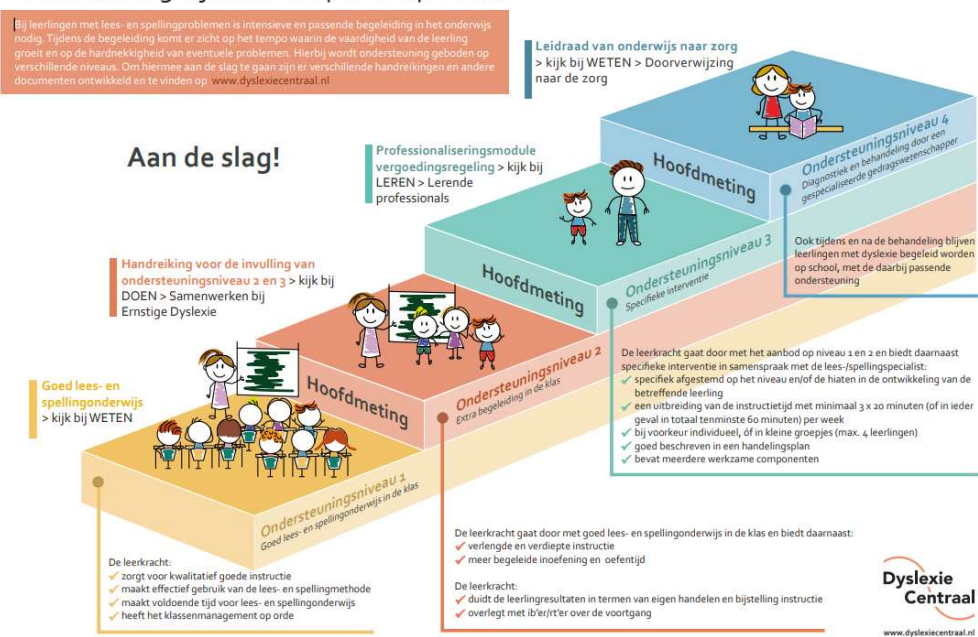
Voor kinderen met ernstige lees- en/of spellingsproblemen geldt dat zij – hoe goed het onderwijs en de extra ondersteuning op school ook wordt georganiseerd – niet goed kunnen leren lezen zonder een dyslexiebehandeling. Dat is het geval in Nederland, maar ook in andere landen en taalgebieden komt deze problematiek

¹ Blomert, L. (2005). Dyslexie in Nederland: theorie, praktijk en beleid. Uitgeverij Nieuwezijds.

² [Handreiking voor de invulling van ondersteuningsniveau 2, 3 en 4 bij lees-/spellingproblemen en dyslexie | Dyslexie Centraal](#)

voor. Ook in bijvoorbeeld Finland, dat wordt gezien als goed voorbeeld op het gebied van lees- en spellingsondersteuning op school, krijgt circa 2% van de kinderen een formele zorgbehandeling om goed te kunnen leren lezen ondanks (ernstige) dyslexie. Hoopvol is dat ook deze kinderen - door ED-zorg - vaak goed kunnen leren lezen.

Ondersteuning bij lezen en spellen op school

Afbeelding 1. Infographic Dyslexie Centraal

De ED-zorg is sterk geprotocolleerd, waardoor het duidelijk is welke leerlingen in aanmerking komen voor ED-zorg en wat de verantwoordelijkheden van scholen en zorgaanbieders zijn. Uit het onderzoeksrapport blijkt dat gemeenten en onderwijs over het algemeen tevreden zijn over de kwaliteit. De zorg is toegankelijk voor kinderen die dat nodig is. Daarbij is men tevreden over de keuzevrijheid, van ouders voor een dyslexiezorgaanbieder, die wordt geboden.

Een leerling komt in aanmerking voor diagnostiek en behandeling (ON4) als de school leerlingen voldoende onderbouwd doorverwijst naar de zorg. Als de school dyslexie vermoedt, wordt in afstemming met de ouders het leerlingdossier dyslexie ingevuld. Dit document helpt om gestructureerd vast te leggen hoe het lees- en spellingsprobleem eruitziet, welke resultaten een leerling heeft behaald, welke ondersteuning op school is geboden, waarom dyslexie wordt vermoed en wat beschermende en belemmerende factoren zouden kunnen zijn. Een leerling komt in aanmerking voor doorverwijzing naar de vergoede zorg bij ernstige dyslexie als de leerling op school drie keer na elkaar een V-(min)score of E-score (laagste 10%) voor woordlezen behaalt en daarbij in de tussenliggende periode voldoende intensief is begeleid op school op de drie ondersteuningsniveaus.

Als na diagnostiek wordt vastgesteld dat er inderdaad sprake is van dyslexie en de behandelindicatie ernstige dyslexie wordt gegeven dan wordt het behandeltraject gestart door de zorgaanbieder. Een dyslexiebehandeling is een sterk geprotocolleerde behandeling die wordt gegeven door gespecialiseerde

gedragwetenschappers. Vanuit de specialistische dyslexiebehandeling wordt een geprotocolleerd programma aangeboden. De lees- en spellingsvaardigheden worden meestal volgens een vaste, gestructureerde systematiek aangeleerd. Wel is daarbij veel ruimte voor maatwerk en een individueel behandelplan per kind.

In opdracht van het ministerie van VWS is in 2020 onderzoek gedaan naar de ontwikkelingen in het aantal verwijzingen voor ernstige dyslexie.³ Daaruit blijkt dat het aantal kinderen dat ED-zorg krijgt sinds de opname in de Jeugdwet, is gestegen, namelijk van 1,4% in 2017 naar 2,8% in 2019. Een kanttekening die daarbij moet worden gemaakt is dat een beperkt aantal gemeenten cijfers voor dit onderzoek hebben aangeleverd. Uitgaande van de 2,8% in 2019 lijkt het aantal kinderen dat ED-zorg krijgt de laatste paar jaar gestabiliseerd. Het onderzoek dat in 2021 in opdracht van de ministeries OCW en VWS is gedaan, laat zien dat in Nederland jaarlijks tussen de 2,4% en 2,7% van de kinderen ED-zorg krijgt. Dat komt neer op 25.000 tot 28.000 kinderen.⁴

Knelpunten binnen het onderwijs – wat kan er beter?

Het grootst ervaren knelpunt is dat de organisatie van de lees- en spellingsondersteuning op school, met name op niveau 2 (extra begeleiding in de klas) en 3 (specifieke interventies)⁵, niet overal op orde zijn. De oorzaken dat het organiseren van deze ondersteuningsniveaus op school niet altijd lukt wordt gezocht in een tekort aan expertise over lees- en spellingsondersteuning en over methoden om kinderen met dyslexie goed te begeleiden. Daarnaast ervaren scholen grote werkdruk en is er niet altijd voldoende personeel om kinderen één-op-één of in kleine groepjes te begeleiden.

Het komt voor dat gemeenten en zorgaanbieders constateren dat de kwaliteit van het lees- en spellingsonderwijs op een deel van de scholen niet goed genoeg is, waardoor er verwijzingen naar de ED-zorg worden gedaan die eigenlijk in het onderwijs opgelost hadden kunnen en moeten worden. Zo blijkt dat het leerlingdossier dyslexie voor de aanvraag soms niet op orde is. De kwaliteit van deze dossiers verbetert overigens als er wordt gewerkt met poortwachters. Het doel van de poortwachter is om het aantal onterechte verwijzingen te voorkomen. Door de inzet van een poortwachter kunnen ook de schooldirectie, interne begeleiders en leraren gestimuleerd worden om leerlingen met het vermoeden van dyslexie eerder te signaleren, zodat tijdig extra ondersteuning of zorg kan worden ingezet als de behandelindicatie ernstige dyslexie wordt gegeven.

De taken die poortwachters uitvoeren verschillen in de praktijk, maar voornamelijk beoordelen zij onafhankelijk het leerlingdossier op volledigheid en correcte onderbouwing van ernst, hardnekkigheid en vermoedens van dyslexie. Dossiers die op orde zijn worden doorgestuurd naar de zorgaanbieder; dossiers die niet op orde zijn, worden – beargumenteerd – teruggestuurd naar de school. Ook zorgt de poortwachter voor terugkoppeling naar scholen en het samenwerkingsverband. Indien nodig kan de poortwachter aanbevelingen doen.⁶

³ KBA Nijmegen, 2020, Beleid en ontwikkelingen bij ernstige enkelvoudige dyslexie

⁴ [Overheveling zorg voor ernstige enkelvoudige dyslexie naar het onderwijs? | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

⁵ [Ondersteuningsniveaus | Dyslexie Centraal](#)

⁶ [Handreiking Samenwerken bij ernstige enkelvoudige dyslexie | Dyslexie Centraal](#)

Verschillende gemeenten en zorgaanbieders hebben nog te vaak het idee dat ondersteuningsniveau 3 voornamelijk wordt gebruikt om het dossier op te bouwen, in plaats van dat het gericht is op ondersteuning gericht op de ernstige lees- en/of spellingsproblemen en dyslexie.

Toezicht op de rol van scholen en de ondersteuning die zij bieden

De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de manier waarop scholen leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte begeleiden, ook voor leerlingen met lees- en/of spellingsproblemen en dyslexie. De school legt in het ondersteuningsprofiel vast wat zij verstaan onder extra ondersteuning en welke voorzieningen zij bieden, ook voor dyslectische leerlingen. Onderzoeken door de inspectie laten zien dat de kwaliteit van het onderwijs in Nederland nog niet op orde is waar het gaat om lezen en schrijven. Zo blijkt dat de helft van de kinderen aan het einde van de basisschooltijd het niveau 2F behaalt.⁷ Dit is het minimale niveau voor leerlingen met een uitstroomprofiel naar HAVO en VWO.

Daarnaast toont het themaonderzoek van de Inspectie van het Onderwijs⁸ dat het minder dan de helft, namelijk 47% van de deelnemende scholen lukt om de drie ondersteuningsniveaus voor lezen te organiseren en daarmee dus een betere kwaliteit van het leesonderwijs. Eenzelfde beeld is geconstateerd bij spelling, waarvan 36% van de deelnemende scholen in staat is om alle drie de ondersteuningsniveaus voldoende kwalitatief vorm te geven. Ook wil de implementatie van effectieve methodieken voor lees- en spellingsproblemen en dyslexie ICT-hulpmiddelen nog onvoldoende lukken. Op basis van het Rapport de Staat van het Onderwijs 2022⁹ stelt de onderwijsinspectie dat een trendbreuk hard nodig is. Het risico dat Nederlandse leerlingen laaggeletterd van school gaan moet sterk verminderd worden.

Knelpunten in de samenwerking

Andere knelpunten hebben betrekking op de samenwerking: samenwerking tussen school, ouders en dyslexiezorgaanbieders en de samenwerking tussen onderwijs en gemeenten.

De afstemming tussen school, ouders en zorgaanbieder gaat nog niet overal goed. Dit knelpunt speelt breder dan alleen de ED-zorg, gezien de samenwerking tussen onderwijs-jeugdhulp ook bij andere ondersteuningsbehoeften speelt.¹⁰ In het ideale geval is er in de ondersteuning voor kinderen met dyslexie een continuüm van de vier ondersteuningsniveaus, zodat zij nooit tussen wal en schip belanden. Op dit moment is de aanpak van de zorgbehandelaar nog niet altijd afgestemd op school. Er zijn nog niet overal afspraken over terugkoppelmomenten, waardoor school, ouders en leerling na afloop van de behandeling niet voldoende handvatten hebben om verder te kunnen. In sommige regio's is behoefte om de behandeling meer op school te geven.

⁷ [Leesontwikkeling van leerlingen staat onder druk; verbeteren leesvaardigheid vraagt om inspanningen op school en thuis | Nieuwsbericht | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)

⁸ [Dyslexieverklaringen: verschillen tussen scholen nader bekeken | Themarapport | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)

⁹ [Rapport De Staat van het Onderwijs 2022 | Rapport | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)

¹⁰ Bomhof, M., Van der Grinten, M. (2021). De aansluiting onderwijs en jeugdhulp 2021.

In het onderzoeksrapport worden verschillende zaken genoemd die daarbij een rol spelen:

- De drie ondersteuningsniveaus op school vinden niet altijd plaats op het moment dat een leerling met een ED-behandeling op ondersteuningsniveau 4 begint, terwijl deze zou moeten doorlopen tijdens de behandeling – het is gestapelde ondersteuning;
- De afstemming over de nazorg aan het einde van de behandeling loopt niet altijd soepel. De zorgaanbieder geeft de terugkoppeling van de behandeling aan de ouders, maar vaak wordt de school hierin niet meegenomen. Na het behandeltraject is het belangrijk dat de school weet wat er tijdens de behandeling is gedaan, zodat de school het kind goed kan blijven ondersteunen. In één van de regio's lukt dit al beter, doordat er is afgesproken dat er aan het eind van een behandeling altijd een evaluatiegesprek met behandelaar, ouders en school samen wordt gevoerd. Het komt voor dat de behandelaar op school zit, waardoor de afstemming met school vaak vanzelf goed verloopt;
- ED-behandelaren gebruiken vaak een andere methode dan op school, wat verwarrend kan werken voor kinderen;
- De zorgbehandeling vindt vaak buiten school plaats, wat de afstemming belemmert en maakt dat kinderen individueel behandeling krijgen terwijl er ook onderdelen van de behandeling zijn die in groepsverband kunnen plaatsvinden. Dit heeft ook als voordeel dat kinderen van elkaar kunnen leren en niet het gevoel krijgen dat ze alleen zijn in het hebben van (ernstige) dyslexie.

De mate waarin de regio's deze knelpunten ervaren verschilt sterk. Er zijn regio's die de betreffende knelpunten hebben opgelost of daar actief aan werken binnen een gezamenlijke aanpak van onderwijs-gemeenten-zorgaanbieders.

Getroffen maatregelen in de periode 2018-2023

Om het tij te keren zijn de afgelopen jaren de volgende maatregelen ter verbetering van het lees- en spellingsonderwijs en de drie ondersteuningsniveaus getroffen¹¹:

- De ontwikkeling van de Brede vakinhoudelijke richtlijn dyslexie in 2021 door de beroepsgroepen en kwaliteits- of kennisinstituten in het onderwijs en de zorg.¹² Het doel van de richtlijn is het bieden van handvatten voor het handelen van professionals in onderwijs en zorg die betrokken zijn bij de hulp aan leerlingen met ernstige lees- en/of spellingsproblemen en dyslexie. Daarmee zal naar verwachting niet alleen de hulpverlening zelf worden versterkt, maar ook de transparantie van die hulpverlening. Professionals, leerlingen, studenten, ouders, scholen en instellingen weten zo beter wat zij van elkaar mogen verwachten.
- Het ministerie van OCW heeft vanaf 2019 tot op heden het Programma Preventieve en Integrale Aanpak Dyslexie en Hulpmiddelen Onderwijs, kortweg het Stimuleringsprogramma Aanpak Dyslexie, gesubsidieerd. Met het Stimuleringsprogramma worden scholen beter in staat gesteld om systematisch en duurzaam te werken aan het op preventieve, integrale en effectieve manier aanpakken van lees- en spellingproblemen, dyslexie en laaggeletterdheid. Het programma richt zich op scholen voor primair

¹¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2017–2018, 34 638, nr. 3

Tweede Kamer, vergaderjaar 2016–2017, 34 638, nr. 2

¹² NIP, NVO, NKD en LBRT

en voortgezet onderwijs en stimuleert hierbij nadrukkelijk ook de samenwerking met ouders, zorgverleners, schoolbesturen, samenwerkingsverbanden en gemeenten. De subsidieperiode voor het Stimuleringsprogramma Aanpak Dyslexie loopt eind 2023 af. Daarom wordt in 2023 gekeken of de subsidieregeling moet worden verlengd.

- In opdracht van OCW en VWS is een handreiking ontwikkeld, waarbij de focus ligt op de samenwerking tussen de gemeente en het samenwerkingsverband en de inzet van een poortwachter.¹³ Deze is in het voorjaar van 2020 verspreid onder samenwerkingsverbanden en jeugdzorgregio's.
- In het voorjaar van 2022 heeft MPVO het Masterplan basisvaardigheden¹⁴ aangekondigd die de kwaliteit van de basisvaardigheden bij leerlingen moet verbeteren. Het doel van dit plan is ervoor te zorgen dat leraren onder andere in staat zijn om het beste onderwijs te geven in taal. Dit onder meer door te zorgen voor kwalitatief goede en bevoegde leraren, duidelijkere onderwijsdoelen in wet- en regelgeving en meer aandacht te geven aan voor- en vroegschoolse educatie. In mei 2023 is een brief naar de Kamer gestuurd over voortgang van het Masterplan basisvaardigheden in het funderend onderwijs.¹⁵
- Daarnaast werkt het ministerie van OCW samen met het onderwijsveld aan een Landelijke norm voor basisondersteuning in het kader van passend onderwijs. Deze landelijke norm geeft aan welke onderwijsondersteuning de school minimaal moet bieden aan leerlingen, onder andere op het gebied van lees- en spellingproblemen en dyslexie. Dit geeft meer duidelijkheid over welke ondersteuning minimaal op school aanwezig moet zijn en wat daarvoor moet worden gedaan. De norm zal zorgen voor meer rechtsgelijkheid en helpt lerarenopleidingen om aanstaande leraren goed voor te bereiden op het bieden van passend onderwijs. Wanneer wet- en regelgeving is gemaakt voor deze norm, kan de Inspectie van het Onderwijs dat op haar beurt verwerken in de onderzoekskaders.

Ondanks bovenstaande maatregelen is er – gegeven de bevindingen uit het rapport – meer nodig.

Verbetermaatregelen

Naast de al getroffen maatregelen tref ik samen met MPVO een pakket verbetermaatregelen die ik in deze brief volgens twee lijnen zal toelichten, namelijk enerzijds maatregelen ten behoeve van de ondersteuning op school en anderzijds maatregelen ten behoeve van de samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en zorgaanbieders.

¹³ [2020 Samenwerken bij EED toegankelijk.pdf](#)

¹⁴ [Subsidie en basisteams voor scholen om hun onderwijs te verbeteren | Taal en rekenen op school | Rijksoverheid.nl](#)

¹⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 31 293, nr. 620

Schema 1 Verbetermaatregelen dyslexie

Aanbevelingen uit het rapport	Maatregel	Toelichting	Termijn
a. Het delen van de positieve voorbeelden en ervaringen van regio's met andere regio's.	1. Delen van positieve voorbeelden en ervaringen van regio's met andere regio's.	Dyslexie Centraal intensificeert deze actie in samenwerking met veldpartners.	Per direct
b. Het ondersteunen van samenwerkingsverbanden en gemeenten bij het versterken van de samenwerking.	Wordt meegenomen in maatregelen 2, 3 en 4.	Het versterken van de samenwerking is een overkoepelende aanbeveling, waaraan invulling zal worden gegeven door de maatregelen 2, 3 en 4.	
c. Stimuleren van een poortwachtersfunctie in de regio, belegd bij het onderwijs.	2. Stimuleren van de inzet van een onafhankelijke poortwachtersfunctie.	VWS en OCW gaan hierover in gesprek met de samenwerkingsverbanden en met gemeenten en zullen daarbij opnieuw aandacht vragen voor de handreiking Samenwerken bij ernstige dyslexie ¹⁶ , waarin het regelen van een poortwachtersfunctie is beschreven.	Najaar 2023
d. Het stimuleren van betrokkenheid van onderwijs bij gemeentelijke aanbestedingen onder zorgaanbieders.	3. Verbeteren van de afstemming tussen zorgaanbieders en school door onderwijs te betrekken bij de gemeentelijke aanbesteding en kwaliteitseisen van de dyslexiezorg.	VWS gaat in gesprek met gemeenten over hoe zij kunnen stimuleren dat de afstemming tussen zorgaanbieders en school verbeterd wordt bij de ED-zorg en de nazorg na afloop van de behandeling, bijvoorbeeld via het formuleren van extra eisen bij de contractering of aanbesteding of via het OOGO.	Najaar 2023
e. Het stimuleren van data gedreven werken door het delen van data en gezamenlijk door onderwijs, gemeenten zorgaanbieders hierop te reflecteren	4. Inrichten van een landelijke datamonitor die data bundelt voor onderwijs en zorg, wat ook inzicht geeft op regionaal en lokaal niveau.	OCW en VWS bekijken samen met Dyslexie Centraal en betrokken partijen wat daarvoor nodig is.	Uitwerken in 2023

¹⁶ [Handreiking Samenwerken bij ernstige enkelvoudige dyslexie | Dyslexie Centraal](#)

f. Inzetten op het verbeteren van de ondersteuningsniveaus 1, 2 en 3 rondom dyslexie op scholen.	5. Meer aandacht voor lezen, spellen en dyslexie in (leraren)opleidingen.	OCW gaat in gesprek met lerarenopleidingen in het kader van passend onderwijs. Vanuit het Masterplan basisvaardigheden zijn met veldpartijen ¹⁷ afspraken gemaakt om steviger te gaan werken om effectief leesonderwijs in en om de school te bevorderen. ¹⁸ Dit gaat met name om de ondersteuning op niveau 1 en 2.	Gesprekken starten in 2023 voor uitwerking op lange termijn
f. Inzetten op het verbeteren van de ondersteuningsniveaus 1, 2 en 3 rondom dyslexie op scholen.	6. Ieder schoolbestuur borgt de expertise voor lezen, spelling en dyslexie en kan daarvoor een schoolondersteuner dyslexie inzetten	OCW gaat in gesprek met schoolbesturen en samenwerkingsverbanden, waarbij afspraken worden gemaakt over een specifiekere taak in het organiseren van de ondersteuning voor dyslexie in samenwerking met scholen. Dit kan in de vorm van een schoolondersteuner dyslexie.	Najaar 2023

Het delen van positieve voorbeelden en ervaringen van regio's

Er ontstaan in het veld allerlei initiatieven om de hulp aan kinderen met dyslexie en de samenwerking tussen betrokken partijen te verbeteren. Deze goede voorbeelden worden al via het Stimuleringsprogramma Aanpak Dyslexie gedeeld zodat andere scholen, zorgaanbieders en gemeenten ervan kunnen leren. Er is ook een taak weggelegd voor samenwerkingsverbanden om deze informatie te verspreiden richting schoolbesturen, die op hun beurt de scholen bereiken. Er vindt dit jaar een evaluatie plaats naar het Stimuleringsprogramma Aanpak Dyslexie. In die evaluatie wordt ook betrokken hoe de vindbaarheid van het Stimuleringsprogramma bevorderd kan worden. Mochten op dit punt aanbevelingen worden gedaan dan worden deze meegenomen bij een eventuele voortzetting van het Stimuleringsprogramma.

Stimuleren van de inzet van een poortwachtersfunctie

We willen samenwerkingsverbanden en jeugdregio's of gemeenten stimuleren om aan de slag te gaan met een poortwachtersfunctie door hierover met hen in gesprek te gaan. Daarin vragen we opnieuw aandacht voor de handreiking Samenwerken bij ernstige dyslexie¹⁹, waarin het regelen van een poortwachtersfunctie is beschreven. Daarbij kan het volgens veldpartijen helpend

¹⁷ Onder meer NRO, Inspectie van het Onderwijs, AVS, AOB, Stichting Lezen, PO-raad en VO-raad.

¹⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 31 293, nr. 620

¹⁹ [Handreiking Samenwerken bij ernstige enkelvoudige dyslexie | Dyslexie Centraal](#)

zijn om een heldere functieomschrijving met taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Dat aspect zullen wij meenemen in de gesprekken die in het verlengde van de aangekondigde verbetermaatregelen gaan voeren.

Belangrijk is dat de toegang tot de ED-zorg gestuurd en bewaakt wordt via een poortwachtersfunctie. Dit kan geregeld worden in de zin van een persoon (of meerdere personen of een organisatie), maar er zijn ook voorbeelden waar dit op andere wijze gebeurt, bijvoorbeeld via (lokale) datamonitoring. Als de poortwachter niet alleen beschikt over de juiste gegevens voor verwijzing²⁰, maar ook over stuurgegevens zoals het aantal aanvragen voor de ED-zorg per school en schoolbestuur en de over- en onderschrijdingen van het prevalentiecijfer 3,6% dan kan er een bredere invulling worden gegeven aan de poortwachtersfunctie. Datamonitoring, waarover later meer, kan daarbij helpen.

Een poortwachter dient onafhankelijk te kunnen opereren van scholen en zorgaanbieders en moet in staat zijn tot het (laten) maken van een vakinhoudelijke afweging over de welke ondersteuning of zorg nodig is wat betreft alle aspecten van dyslexie en de ED-zorg. De poortwachter kan op verschillende manieren worden gepositioneerd, bijvoorbeeld bij het samenwerkingsverband via een ambulante begeleider of 'dyslexieteam', waaraan ook de gemeente deelneemt.²¹ Daarnaast zijn er ook gemeenten waar de rol van de poortwachter wordt belegd. Ook zijn er gemeenten of jeugdregio's die ervoor kiezen om zonder poortwachter te werken. Wanneer samenwerkingsverbanden en gemeenten de poortwachtersfunctie (nog) niet hebben geregeld, is de kans groter dat er onterecht naar ED-zorg wordt verwezen, maar ook dat de tijdige signalering van dyslexie en mogelijk ED ontbreekt. Afhankelijk van lokale of regionale afspraken rond de poortwachtersrol kan de poortwachter de school ondersteunen bij het invullen van ondersteuningsniveau 2 en 3.

Onderwijs wordt betrokken bij de gemeentelijke aanbesteding en kwaliteitseisen van de dyslexiezorg

We willen de betrokkenheid van het onderwijs bij gemeentelijke aanbestedingen voor dyslexiezorgaanbieders stimuleren. Er zijn in de praktijk al voorbeelden waarbij dit gebeurt via het beleidsplan van de gemeente en het OOGO. Ook bij de contractering vanuit gemeenten voor ED-zorg is het wenselijk dat tijdens het maken van de inkoopafspraken ook procesafspraken worden gemaakt over de toegang en samenwerking met het onderwijs, waaronder afstemming over de nazorg aan het einde van de zorgbehandeling. Het is van belang dat de school weet wat er tijdens de behandeling is gedaan, zodat de school het kind goed kan blijven ondersteunen. Daarover moeten kwaliteitseisen worden opgenomen. Om dit te bereiken is het belangrijk dat aan ouders altijd toestemming wordt gevraagd voor een terugkoppeling naar de school of dat kinderen of ouders informatie meekrijgen die zij kunnen delen met school. Ook bindende afspraken met scholen kunnen ervoor zorgen dat voor het onderwijs helder is wat van hen verwacht wordt gedurende de ED-zorg. Dit soort zaken kunnen in het contract met de zorgaanbieder worden opgenomen. Het onderwijs en dyslexiezorg moeten elkaar versterken en duidelijke afspraken over wederzijdse verwachtingen en rollen helpen daarbij.

²⁰ [Leerlingdossier dyslexie \(dyslexiecentraal.nl\)](#), [2019 Leidraad vergoedingsregeling dyslexie - versie 2.0 \(dyslexiecentraal.nl\)](#) en [Handreiking voor de invulling van ondersteuningsniveau 2, 3 en 4 bij lees-/spellingproblemen en dyslexie \(dyslexiecentraal.nl\)](#)

²¹ [Handreiking Samenwerken bij ernstige enkelvoudige dyslexie | Dyslexie Centraal](#)

Inrichten van een landelijke datamonitor

Om landelijk meer te kunnen met data rondom het lees- en spellingonderwijs en dyslexie is er op veel plekken behoefte aan de datahuishouding. Het verbeteren van datamonitoring kan mogelijk een plek krijgen binnen het Stimuleringsprogramma Aanpak Dyslexie. Het Stimuleringsprogramma heeft eerder via een pilot de mogelijkheid onderzocht voor de ontwikkeling van een landelijk format voor dataverzameling en monitoring. De insteek daarbij was te komen tot een algemeen en vrij te gebruiken tool waarmee schoolbesturen, samenwerkingsverbanden en gemeenten hun data met betrekking tot lees- en spellingproblematiek en dyslexie kunnen invoeren en kunnen gebruiken bij de samenwerking. Vanuit de pilot zijn aanbevelingen geformuleerd om hiermee aan de slag te gaan. We gaan in 2023 verkennen of en hoe we deze aanbevelingen gaan oppakken. Daarbij willen we leren en indien mogelijk aansluiten van al lopende initiatieven van datamonitoring om de administratieve last te beperken.

Meer aandacht voor lezen, spellen en leesproblematiek of dyslexie in (leraren)opleiding

We gaan inzetten op de professionalisering over lees- en spellingsproblemen en dyslexie van onder andere leraren, intern begeleiders en remedial teachers. Dit door meer aandacht te vragen in lerarenopleidingen voor lees- en spellingsproblematiek en dyslexie en daarbij het bestaande netwerk van organisaties met expertise over dyslexie, waaronder Dyslexie Centraal en via samenwerkingsverbanden, nog meer zichtbaar te maken voor deze onderwijsprofessionals. Vanuit het Masterplan basisvaardigheden kunnen per jaar ongeveer 250.000 leraren in het primair en voortgezet onderwijs gebruik maken van 16 uur extra professionalisering op de basisvaardigheden, dus ook op het gebied van lees- en spellingsonderwijs.²²

In 2023 gaat het ministerie van OCW een uitvraag doen naar toerusting en ondersteuning van leraren voor het bieden van passend en inclusief onderwijs. Het thema dyslexie wordt daarin expliciet opgenomen, waarbij leraren (in het primair, voortgezet, gespecialiseerd onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs) en andere professionals betrokken bij onderwijs en de lerarenopleidingen bevraagd worden. De resultaten dragen bij aan het aanbod van lerarenopleidingen, samenwerkingsverbanden en schoolbesturen die aansluiten bij de behoeften van de leraar, ook op het gebied van dyslexie.

Inzetten van een schoolondersteuner dyslexie

We gaan in 2023 met samenwerkingsverbanden en schoolbesturen in gesprek over het inzetten van een schoolondersteuner dyslexie naar regionale behoefte in het samenwerkingsverband of binnen het schoolbestuur. Dit betekent niet per se dat er een nieuwe functie wordt gecreëerd, maar betreft een rol die intern kan worden vervuld door (een) betrokkene(n) bij het onderwijs met expertise over lees- en spellingsproblemen en dyslexie waar scholen een beroep op kunnen doen. Het is aan samenwerkingsverbanden en schoolbesturen om daarover, in afstemming met gemeenten, een weloverwogen keuze te maken passend bij de onderwijspraktijk. De precieze rol van een schoolondersteuner dyslexie wordt na de zomer met het veld samengesteld.

Het doel van een ondersteuner dyslexie is het organiseren en borgen van meer expertise in de school over lezen en spellen en daarmee dyslexie. Dit draagt bij

²² Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 31 293, nr. 620

aan kwalitatief goed onderwijs en de ondersteuning op de drie niveaus. Een goede implementatie van de ondersteuningsniveaus binnen het onderwijs is niet alleen een taak van de lees- en spellingspecialist.²³ Binnen een school zal een gedeelde visie op goed lees- en spellingsonderwijs, waarin preventie, tijd, verwachtingen en doelen een plek hebben, een basis vormen voor alle teamleden. Daarvoor heeft Dyslexie Centraal een Scan preventieve aanpak lezen en spellen ontwikkeld.²⁴

De schoolondersteuner dyslexie kan door scholen geconsulteerd worden bij het begeleiden van leerlingen met lees- en spellingproblemen of (ernstige) dyslexie. Ook kan deze schoolondersteuner opmerken dat het lees- en spellingsonderwijs op bepaalde punten beter kan en hierover adviseren. Er zijn samenwerkingsverbanden die dit al doen door bijvoorbeeld begeleiding te vragen bij het inrichten van de drie ondersteuningsniveaus. Daarnaast komt het voor dat samenwerkingsverbanden bovenschoolse arrangementen bekostigen voor kinderen die niet in aanmerking komen voor de vergoede ED-zorg, maar wel behoefte hebben aan extra ondersteuning, waarin zij in kleine groepjes begeleiding krijgen.

Ook zijn er gemeenten die een deel van het ED-budget vrijmaken om meer in te zetten op het verbeteren van de drie ondersteuningsniveaus rondom lezen en spellen op scholen. Op deze manier kan de specialistische kennis van zorgaanbieders in de school preventief gebruikt worden, zodat leerlingen eerder en beter worden geholpen en doorverwijzing naar ED-zorg uitsluitend noodzakelijk is voor die leerlingen die dat ook daadwerkelijk nodig hebben. Deze aanpak wordt ingezet in de regio Westelijke Mijnstreek waar via een onderwijszorgarrangement wordt gewerkt volgens de methodiek Preventieve Dyslexiezorg (PD-methodiek).²⁵ Op basis van preventieve dyslexiezorg werken zorgprofessionals vroegtijdig samen met de leerkrachten in de klas.

Tot slot

Dit verbeterplan is een startpunt. De concrete uitwerking hiervan vindt plaats na de zomer van 2023 en in samenspraak met de betrokken veldpartijen. Daarbij is het belangrijk om met een brede blik te kijken naar dyslexie, bijvoorbeeld door (waar mogelijk en passend) aan te sluiten bij overige verbetertrajecten zoals de Hervormingsagenda Jeugd en de aanpak voor de Landelijke norm voor basisondersteuning. We kunnen de ondersteuning voor lees- en spellingsproblemen en dyslexie en ED-zorg niet als losse elementen beschouwen, maar moeten dit organiseren binnen de context van alles wat de leerling op school ervaart. Hierbij is het van belang dat samenwerking tussen alle partijen voorop staat, waarin alle partijen verantwoordelijkheid dragen en het belang van het kind voorop staat. Ook is het belangrijk om aan te sluiten bij de lokale en regionale context. Er is veel diversiteit in hoe het onderwijs en de zorg de ondersteuning en ED-zorg hebben ingericht. We gaan graag samen met de partijen in het dyslexieveld aan de slag om de ondersteuning en ED-zorg voor kinderen met leesproblemen of (ernstige) dyslexie (nog) beter te maken.

²³ Hierbij gaat het om remedial teachers, logopedisten en intern begeleiders die een rol hebben binnen ondersteuningsniveau 3. Deze professionals spelen ook een belangrijke rol na de diagnose en ter ondersteuning van de behandeling, zowel tijdens als na afloop.

²⁴ [2020 Handleiding Scan Preventieve Aanpak Lezen en Spellens.pdf](#)

²⁵ Zie: [Home \(preventivedyslexiezorg-westelijkemijnstreek.nl\)](#) en [Preventieve Dyslexiezorg | Dyslexie Centraal](#)